

ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

София – 1000, бул. "Княз Дондуков" № 8 -10; тел.: 988 24 98; 935 96 13; факс: 988 87 82

Изх. № *Е-08-00-9122-01*.2007 г.

К
У.р. 10/2006 г.
и сорните за ввеждане
23.01.2007г.

К.Д.
ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
бул. "Дондуков" №1
1504, София

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с искането от омбудсмана на Република България за обявяване на разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ) за противоконституционна, Държавната комисия за енергийно и водно регулиране изразява следното становище:

Считаме, че неправилно в мотивите на искането се твърди, че разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от ЗЕ нарушава конституционния принцип за установяване на еднакви правни условия за стопанска дейност и за защита на потребителя, регламентиран в чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Потребителите разполагат с достатъчно ясни и категорични механизми, изрично предвидени в действащата нормативна уредба, гарантиращи правото им на защита. Потребителят – длъжник, разполага с два способа за защита при несъдебните изпълнителни основания, каквото е и извлечението от неплатени сметки: да спре изпълнението или да предяви отрицателен установителен иск, че вземането не съществува. В случай, че се спре изпълнението, вискателят следва да предяви установителен иск. Видно е, че не отговаря на истината твърдението, че разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от ЗЕ прехвърляла върху потребителите тежестта на доказване при оспорване на претендираните от топлофикационните дружества вземания.

Следва да се има предвид, че обявяването на разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от ЗЕ за противоконституционна, ще доведе до противоречие с първата хипотеза на чл. 19, ал. 2, а именно установяването на еднакви правни условия за стопанска дейност, тъй като е предвидена аналогична възможност за дружествата от водния сектор в чл. 203 от Закона за водите (ЗВ), както и за дружества от секторите "Електроенергетика" и "Природен газ" (чл. 107 и чл. 184 от ЗЕ)

Разпоредбите на чл. 107, чл.154 и чл.184 от ЗЕ, както и чл. 203 от ЗВ дават възможност на енергийните предприятия и В и К операторите, предоставящи всеобщо предлагани услуги (от общ икономически интерес за обществото) да събират вземанията си по реда на чл. 237, б. "к" от ГПК.

Аналогични разпоредби са въведени в законодателството със Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ЗЕЕЕ). С приемането на ЗЕЕЕ в чл. 109, ал. 3 е предвидено, че „потребителите - неизправни длъжници, носят отговорност за

задълженията си за консумираната топлинна енергия, като дължимите суми се събират по реда на чл. 237, буква "з" от Гражданския процесуален кодекс, въз основа на извлечението от сметките", а при изменението на ЗЕЕЕ през 2001 г. в чл. 80, ал. 7 е предвидено, че "задълженията за електрическа енергия на потребителите - неизправни длъжници, се събират по реда на чл. 237, буква "з" от Гражданския процесуален кодекс въз основа на извлечението от сметките на енергийното предприятие.". Не се касае за остатък от централно планираната държавна икономика, а за разпоредба, кореспондираща с динамично развиващите се стопански отношения и наложена от необходимостта да се гарантира финансовата стабилност на дружествата, предоставящи доставки на стоки услуги от жизнено важно значение за цялото общество при наличието на забрана тези дружества да бъдат субсидирани от държавния бюджет (често практикуван способ във времето на централно планираната икономика).

Предвидената процедура по снабдяване с изпълнителен лист, издаден на извънсъдебно изпълнително основание, удовлетворява интересите на всички участници в сделките за покупко-продажба на електрическа енергия, на топлинна енергия и съответно на природен газ, както и за доставката на услугите водоснабдяване и канализация. В конкретния случай са налице обществени по характера си отношения, свързани с доставката на стока (благо) от ежедневна необходимост, както за всички физически лица, така и за стопанските субекти. Снабдяването с електрическа и топлинна енергия и природен газ е всеобщо предлагана услуга по смисъла на ЗЕ, която се предоставя при условията на равнопоставеност, следователно тази услуга не може да бъде отказвана по причини, непосочени в закона. В този смисъл може да се твърди, че енергийните предприятия, представящи всеобщо предлагана услуга, са "публичноправни организации", които задоволяват интересите и потребностите на населението, свързани с ползването на електрическа топлинна енергия и природен газ.

Енергийните предприятия и В и К операторите имат задължението да доставят електрическа и топлинна енергия и природен газ, да предоставят водоснабдителни и канализационни услуги, а купувачът - потребител съответно да заплаща консумираната енергия или ползваните услуги при спазване на разпоредбите на одобрените от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране публично известни Общи условия. Снабдяването се извършва в режим на непрекъснатост, двадесет и четири часа в денонощието. Плащанията се извършват, за съответния отчетен период. В случай на незаплащане в срок са налице две възможности: прекъсване на снабдяването и/или пристъпване към принудително събиране на дължимата сума. Прекъсването, по ред причини – непрекъсваем процес на производство, болнични заведения и други, не винаги е възможно и тогава остава единственият вариант за събиране на дължимите суми за консумирана енергия – бърза съдебна процедура.

Чрез предвидената в ЗЕ и ЗВ процедура, предвид разпоредбите чл. 107, чл. 154 и чл. 184 ЗЕ и чл. 203 от ЗВ във връзка с чл. 237, б. "к" от ГПК, същата е максимално опростена и бърза поради това, че изпълнителният лист се издава на извънсъдебно изпълнително основание. Така се спестяват време, парични средства – държавни такси, и се осигурява бързина на производството. Тази регламентация е предвидена от законодателя, поради факта, че са налице безспорни и ясно уредени с Общите условия договорни взаимоотношения в процеса на доставка на електрическа, топлинна енергия или природен газ, предоставяне на услугите водоснабдяване и канализация. При един евентуален процес по общия исков ред на ГПК, ще следва да бъдат заплатени определените държавни такси за водене на процеса, адвокатски хонорари, юрисконсултско възнаграждение и други. Вероятно той ще бъде допълнително утежнен от експертизи и използването на други правни способности за установяване на съществуващото фактическо положение, което в повечето случаи е безспорно и не се

нуждае от събирането на допълнителни доказателства в хода на процеса. Това от своя страна ще доведе съответно до загуба на време и плащането на допълнителни парични средства. При приключването на делото в полза на енергийните предприятия, поради безспорността на съществуващото договорно правоотношение, първоначалната сума, дължима за консумираната енергия, ще бъде увеличена с дължимите разноси при водене на процеса, а също и с лихвите, натрупани в този период от време. Всички тези средства ще следва да бъдат поети от потребителя, както и тези които ще бъдат заплатени по време на съдебно-изпълнителното производство.

При евентуално отпадане на тази възможност за бързо събиране на вземанията енергийните предприятия ще следва да се снабдяват с изпълнителни листове по общия исков ред, предвиден в ГПК, а съдилищата съответно ще бъдат затрупани от "лавина" еднообразни по характера си дела, които обаче ще следват определената от закона процедура, т.е. триинстанционно производство, с всички произтичащи от това последици, споменати и по-горе. Същевременно разноските за исковите производства, които дружествата ще правят следва да бъдат калкулирани в цените за доставка, което ще се отрази върху всички потребители.

Довод в подкрепа на изложеното по-горе е и фактът, че по този ред се снабдяват с изпълнителен лист и банките кредитори (чл. 237, б. "в" от ГПК), или взетите от общото събрание на етажната собственост решения и др., т.е. от този облекчен ред се ползват и други правни субекти, които не извършват обществени услуги

Неправилно е и твърдението, че разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от ЗЕ нарушава правото на защита, установено в чл. 56 от Конституцията на Република България. В чл. 250-255 от ГПК са уредени два способа за защита от незаконосъобразно издаден изпълнителен лист. В първия случай взыскателят трябва да предяви положителен установителен иск в определения от чл. 252 ГПК едномесечен срок. Бездействието на взыскателя разрушава силата на несъдебното изпълнително основание, изпълнителният лист се обезсилва по право и принудителното изпълнение се прекратява – чл. 330, б. "в" ГПК.

Вторият способ за защита се използва, ако длъжникът е пропуснал да се защити по реда на чл. 250 от ГПК, който е по-лесен и удобен за него (чл. 254 от ГПК).

Не отговаря на фактите изводът, че в чл. 237, б. "к" е предвиден облекчен ред за издаване на изпълнителен лист само за особен вид обществени отношения, за които има предварителна яснота за длъжника относно падежите и размерите на вземанията, както и неговото предварително съгласие с тях. Съждението е аргументирано с избирателно подбрани примери. Видно е, че този извод не се отнася до хипотезите на чл. 107 и чл. 184 от ЗЕ и чл. 203 от ЗВ, в които длъжникът не дава предварително съгласие с размера на вземането, но отношенията са ясно отразени публично известните общи условия и допълнителни споразумения, а консумираната енергия се отчита от средства за търговско измерване, подлежащи на периодичен метрологичен контрол според изискванията на Закона за измерванията. По този начин ясно са регламентирани периодичните плащания, потребителите могат да се сами да контролират количествата на доставките според техните нужди.

Неправилно в искането се твърди, че сметките на топлофикационните предприятия показват само какво количество топлоенергия и по каква цена топлофикационното дружество е калкулирало за индивидуалния потребител по своя "преценка, методика и т.н." Методиката за дялово разпределение е нормативно установена в Наредба № 2 за топлоснабдяването, издадена от министъра на икономиката и енергетиката. За правилното ѝ прилагане следи министърът на икономиката и енергетиката, който чрез упълномощени длъжностни лица извършва проверки по жалби от потребители.

16

Още повече, след изменението на ЗЕ от 08.09.2006 г. (ДВ. Бр. 74) задълженията на потребителите с въведена система за дялово разпределение се събират само след изготвена и приложена изравнителна сметка за съответната година, за която е задължението.

Допълнителна гаранция за потребителите са възможностите да обжалват сметките пред дружеството и/или Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Разпоредбата на чл. 154, ал.1 от ЗЕ не противоречи и на общото право на конкуренцията на Европейския съюз, тъй като чл. 86, § 2 от Договора за създаване на европейската общност изрично предвижда, че предприятията, които са натоварени с функцията да оказват услуги от общ икономически интерес, или които имат характер на фискален монопол, се подчиняват на разпоредбите, съдържащи се в този договор, и в частност на правилата на конкуренцията, доколкото прилагането на тези правила не препятства фактически или юридически изпълнението на задачите, които са им възложени т.е. в правото на Европейския съюз е предвидена необходимостта от особен правен режим на предприятията, които оказват услуги от общ икономически интерес.

Предвид изложеното, считаме, че разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от ЗЕ не противоречи на разпоредбите на чл. 19, ал. 2 и чл. 56 от Конституцията на Република България, а представлява важен механизъм, гарантиращ финансовата стабилност на топлоснабдителните дружества, като предприятия, доставящи стока от общ икономически интерес за обществото. Същевременно прогласяването ѝ за противоконституционна ще доведе до нарушаване на принципа за създаване и гарантиране на еднакви правни условия за стопанска дейност, като ще постави при различни условия дружества, предоставящи доставки от обществен интерес.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
(проф. д-р инж. К. Шушулов)

